

Отже, дослідивши шлюбні договори/контракти різних країнах, можна зазначити, що зміст таких договорів має як спільні риси, так і відмінності.

Вважаємо, що дана тема є досить актуальною в законодавстві України. Проте потребує ще подальшого доопрацювання, наприклад, у питанні, щодо запровадження майнових санкцій при поділі майна подружжя у разі вини одного з подружжя за розірвання шлюбу. Мета таких санкцій буде полягати у зміцненні першочергової ланки суспільства та збереження інституту сім'ї.

#### ЛІТЕРАТУРА:

1. Сімейний кодекс України : Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2002. – № 21-22. – ст.135. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>
2. Сімейне право України: Навчальний посібник / За ред. Є.О. Харитонova. – К. : Істина, 2008. – Ст.47
3. Шлюбний договір. – Режим доступу: <http://terjust.gov.ua/2017/01/шлюбний-договір/>
4. Сафончик О.І. Шлюбні правовідносини в Україні: проблеми теорії і практики : монографія. – Одеса : Фенікс, 2018. – 378 с.

**Сопова Єлизавета Павлівна,**  
*студентка 3 курсу соціально-правового факультету  
Національного університету «Одеська юридична академія»  
Науковий керівник – к.ю.н., доцент Фомічова Н.В.*

#### ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРИ УКЛАДАННІ ШЛЮБНОГО ДОГОВОРУ В УКРАЇНІ

В правовому полі України шлюбний договір є досить новим явищем, але на противагу цьому він є одним із найдавніших правових інститутів, що бере свій початок ще з часів римського права.

Вперше інститут шлюбного договору був введений в сімейне законодавство України у 1992 році з внесенням доповнень до Кодексу про шлюб та сім'ю України статтею 27<sup>1</sup>. Сьогодні поняття, зміст, правила укладання шлюбного договору регламентовані главою 10 «Шлюбний договір» Сімейного кодексу України (далі – СК України).

Шлюбний договір викликає доволі негативну реакцію з боку суспільства, що здебільшого стає приводом для суперечок між нареченими, подружжям, їхніми родичами та близькими. Перш за все, шлюбний договір майже не використовується в нашій державі, порівняно з іноземними

країнами, тому переважна кількість сімей стикається з проблемою поділу майна. Зазвичай при розлученні один із подружжя незадоволений результатом такого поділу, оскільки інший залишається у більш вигідному становищі. Це пояснюється скептичним ставленням та спотвореним уявленням наших громадян про шлюбний договір, що зумовлено традиціями радянського періоду, а також низьким показником правової обізнаності його практичного значення, тому він і не здобув великого попиту з часу появи його, як правового інституту в законодавстві України.

Згідно зі статтею 92 СК України, шлюбний договір може бути укладено особами, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, а також подружжям/нареченими. На укладення шлюбного договору до реєстрації шлюбу якщо його стороною є неповнолітня особа, потрібна письмова згода її батьків або піклувальника, засвідчена нотаріусом. Слід зауважити, що шлюбний договір можуть укладати лише особи, які мають право на шлюб в Україні.

Інший аспект на який необхідно звернути увагу при укладенні шлюбного договору є те, що в ньому не можна прописати абсолютно все, так як законодавець передбачив деякі обмеження. Зокрема у ч.4 статті 93 СК України, шлюбний договір не може ставити одного з подружжя у надзвичайно невідгідне матеріальне становище. Тому якщо в договорі буде зазначено, що у разі розлучення один із подружжя отримує все спільне майно, а інший – нічого, то в такому випадку суд визнає таке положення або навіть весь шлюбний договір недійсним.

Ще одним важливим аспектом, з яким стикається подружжя/наречені при укладанні шлюбного договору – це відсутність у змісті шлюбного договору немайнових прав та обов'язків подружжя. Законодавець у СК України встановлює положення, яке дозволяє шлюбним договором регулювати лише майнові відносини між подружжям/нареченими. Така норма була включена через специфіку саме немайнових відносин, які майже не піддаються правовому регулюванню. Проте майнові відносини подружжя в деяких випадках можуть залежати саме від настання або ненастання немайнових відносин. Через це деякі науковці вважають, що за певних обставин до змісту шлюбного договору можна включити як майнові, так і немайнові права та обов'язки подружжя.

На думку Л.В.Липець, сьогодні шлюбний договір в Україні по суті не є договором, він є чимось на зразок заповіту: обидва правочини можуть визначати лише правовий режим майна, яке переходить у власність до одного чи іншого члена сім'ї після настання певного юридичного факту, у заповіті – після смерті заповідача, а в шлюбному договорі – після розлучення. Звісно,

законодавець дозволяє врегульовувати договором майнові питання подружжя й в шлюбі, але, як свідчить практика, більшість подружніх пар не потребують чіткого виокремлення своєї частки майна зі спільного майна подружжя під час подружнього життя. Зазвичай така необхідність постає після розірвання шлюбу. Ті самі питання, які регулюють сферу саме подружнього життя (побутові, щодо виховання дітей, розподілу сімейного бюджету тощо), український законодавець включати до шлюбного договору не дозволяє. А отже, укладають шлюбний контракт на сьогодні лише не впевнені у довготривалості шлюбу пари. Для того, щоб уникнути такої проблеми, законодавець має перетворити «договір на випадок розлучення», яким сьогодні є шлюбний договір, на справжній «шлюбний договір» [1, с. 131]. Ю.С. Червоний зазначає, що включення таких прав і обов'язків до змісту шлюбного договору можливо, але тільки за умови закріплення в цьому договорі санкцій за їх невиконання [2, с. 303].

Останнім аспектом, на який слід звернути увагу, є неухважність подружжя/наречених до змісту укладено шлюбного договору. Перед підписанням шлюбного договору, слід належно проаналізувати кожне його положення, щоб мінімізувати ризики визнання його в подальшому недійсним.

Відповідно до статті 103 СК України, шлюбний договір на вимогу одного з подружжя або іншої особи, права та інтереси якої цим договором порушені, може бути визнаний недійсним за рішенням суду з підстав, встановлених ЦК України.

За своєю правовою природою будь-який цивільно-правовий договір є правочином. Категорії «правочин» і «договір» співвідносяться між собою як загальне і часткове: кожний договір є правочином, але не кожний правочин є договором. Отже, на договори поширюються загальні положення щодо правочинів, встановлені главою 16 ЦК України [3, с. 459]. Тому, недійсність окремої частини правочину не має наслідком недійсності інших його частин і правочину в цілому, якщо можна припустити, що правочин був би вчинений і без включення до нього недійсної частини [4]. Необхідно зазначити, що визнання шлюбного договору недійсним не впливає на долю шлюбу: він продовжує своє існування незалежно від цього.

Підсумовуючи вище наведене, можна зробити висновок, що правовий інститут шлюбного договору в Україні є досить новим, знаходиться на стадії становлення та розвитку, у зв'язку з цим існує велика кількість практичних проблем при його реалізації. По-перше, слід зазначити, що шлюбний договір складається не у зв'язку з перспективою розлучення. Його функція – сприяти подружжю в майбутньому уникнути можливих конфліктів з питань поділу майна, які, у свою чергу, можуть призвести до необхідності розлучення. По-

друге, пропонуємо поряд з майновими відносинами, ввести до змісту шлюбного договору також і особисті немайнові, але за умови, що гарантовані Конституцією України права людини не порушуватимуться.

Тому інститут шлюбного договору потребує більш детального вивчення науковцями та правниками з метою вдосконалення й конкретизації, а також усунення наявних прогалин в законодавстві, що регулює правовідносини, пов'язані з укладанням шлюбного договору.

### **ЛІТЕРАТУРА:**

1. Липець Л. В. Врегулювання шлюбних та подібних відносин законом та договором : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Л. В. Липець. – К., 2009. – 222 с.
2. Червоний Ю.С. Науково-практичний коментар / Ю.С. Червоний. – К. : Істина, 2003. – 520 с.
3. Харитонов Є.О., Старцев О.В. Цивільне право України : Підручник. – Вид. 2, перероб. і доп. – К. : Істина, 2007. – 816 с.
4. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
5. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21-22. – Ст. 135.
6. Кодекс про шлюб та сім'ю України від 20 червня 1969 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1969. – №26. – Ст. 204.

**Фурман Світлана Олександрівна,**

*студентка Зкурсу факультету цивільної та господарської юстиції*

*Національного університету «Одеська юридична академія»*

*Науковий керівник – к.ю.н. доцент Бабич І.Г.*

### **МЕДІАЦІЯ У СІМЕЙНИХ СПОРАХ: ШЛЯХ ДО ПРИМИРЕННЯ, ПОРОЗУМІННЯ ТА ВРЕГУЛЮВАННЯ**

Аналізуючи події останніх років можна спостерігати тенденцію, що з кожним роком кількість розлучень з 2014 року становить близько 130 тис. на рік, при тому, що кількість укладень шлюбів не перевищує і 300 тис. на рік. Проте ці показники не є однаковим для різних регіонів нашої країни, наприклад: в західних областях поведінка людей є більш традиційною, тому шлюби відбуваються в більш ранньому віці, менше незареєстрованих шлюбів та менша кількість розлучень. Тому під час розлучення у подружжя виникають різноманітні спори – це і щодо поділу майна, питання проживання